

**IZVJEŠTAJ O RADU PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA
BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2020. GODINU**

SARAJEVO, FEBRUAR 2021. GODINE

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH.....	1
AKTIVNOSTI UREDA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH.....	3
Odjeljak A. Postupanje po pritužbama	3
1. Pritužbe koje se odnose na nepravilnosti u procesu odabira kandidata za odlazak u misije mira ...	5
2. Ostvarivanje prava za obavljanje dužnosti višeg formacijskog mjesta u odnosu na lični čin.....	7
3. Pritužbe koje se odnose na provođenje disciplinskih postupaka u Oružanim snagama BiH	8
4. Pojedinačni specifični slučajevi	8
Odjeljak B. Pružanje pravne pomoći.....	9
Odjeljak C. Najavljene i nenajavljene posjete jedinicama i komandama Oružanih snaga BiH.....	10
1. Najavljena posjeta Centru za osnovnu obuku Oružanih snaga BiH u Pazariću	10
2. Najavljena posjeta komandi 4. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH u Čapljini	11
12. MEĐUNARODNA KONFERENCIJA OMBUDSMENA ZA ORUŽANE SNAGE.....	12
OSTALE AKTIVNOSTI KOJE JE VOJNI POVJERENIK REALIZIRAO U 2020. GODINI.....	13

POGLAVLJE I.

UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH

U skladu s članom 5. stav (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), parlamentarni vojni povjerenik Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: vojni povjerenik), podnosi Parlamentarnoj skupštini BiH Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2020. godinu.

Shodno članu 1. stav (2) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH, pozicija vojnog povjerenika ustanovljena je s ciljem jačanja vladavine prava, zaštite ljudskih prava i sloboda profesionalnih vojnih lica i kadeta u Oružanim snagama BiH i Ministarstvu odbrane BiH, kako je to garantirano Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima u njegovom dodatku. Vojni povjerenik nezavisno je tijelo Parlamentarne skupštine BiH s nadležnošću za: a) istraživanje specifičnih pitanja po uputstvu Parlamentarne skupštine BiH i Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH. Uputstva se mogu izdati samo ako se pitanje ne razmatra u okviru djelovanja Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH, a vojni povjerenik može i sam zatražiti da Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH izda uputstva za istraživanje specifičnih pitanja; b) preduzimanje aktivnosti na osnovu vlastite procjene kada u vršenju svojih nadležnosti dobije informacije od članova Parlamentarne skupštine BiH, ili kroz razmatranje pritužbi vojnih lica i kadeta, te na bilo koji drugi način uoči okolnosti koje upućuju na kršenje ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta.

Pravni okvir djelovanja vojnog povjerenika definiran je članom 1. stav (3) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), u kojem je navedeno:

"Na sva pitanja organizacije i upravljanja te druga pitanja značajna za rad vojnog povjerenika čija je pozicija uspostavljena ovim zakonom i odnosa prema pravnim i fizičkim licima, u mjeri u kojoj nisu propisana ovim zakonom, primjenjuju se Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine i Zakon o upravi."

Shodno citiranoj odredbi, pravni okvir djelovanja vojnog povjerenika čine: Zakon o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 i 6/13), Zakon o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), te Poslovnik o radu parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 8/10).

Polazeći od stava izraženog u Preporuci Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope, broj 1742/2006 (Ljudska prava pripadnika Oružanih snaga, čl. 2. i 4.) da su „...pripadnici oružanih snaga građani u uniformi koji moraju uživati ista osnovna prava, uključujući ona u Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima i revidiranoj Evropskoj socijalnoj povelji, i istu zaštitu svojih prava i dostojanstva kao svaki drugi građanin u granicama nužnosti vojne službe“, vojni povjerenik je, djelujući kroz pritužbe profesionalnih vojnih lica i na osnovu posjeta komandama i jedinicama

Oružanih snaga BiH, nastojao uticati na Ministarstvo odbrane BiH i nadležne u sistemu Oružanih snaga BiH da pristupe otklanjanju uočenih kršenja ljudskih prava.

Tokom izvještajnog perioda Ured vojnog povjerenika imao je profesionalnu saradnju s Ministarstvom odbrane BiH, Zajedničkim štabom Oružanih snaga BiH (u daljnjem tekstu: Zajednički štab OSBiH) i Generalnim inspektoratom Ministarstva odbrane BiH (u daljnjem tekstu: Generalni inspektorat). Također, treba spomenuti i dobru saradnju s Institucijom ombudsmena za ljudska prava BiH koja se ostvaruje razmjenom predmeta shodno nadležnosti jedne i druge institucije za njihovo rješavanje, a s ciljem unapređenja kvaliteta zaštite ljudskih prava i sloboda.

Također, tokom ovog izvještajnog perioda nije izostala podrška ni Ženevskog centra za upravljanje sigurnosnim sektorom (DCAF). S ciljem jačanja kapaciteta Ureda vojnog povjerenika, kao i zbog neusvajanja sistematizacije za instituciju vojnog povjerenika, DCAF snosi troškove rada stručnog saradnika (Memorandum o razumijevanju od 1. 3. 2020. do 28. 2. 2021).

U ovom izvještaju o radu najprije će biti prikazano stanje ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH uz navođenje ključnih oblasti koje su bile predmet pritužbi, kao i statističkog pregleda pritužbi. U ovom dijelu bit će dat i pregled osnovnih preporuka, zaključaka, stavova, zapažanja i inicijativa za poboljšanje stanja ljudskih prava, a koje je vojni povjerenik izdao Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH. Potom će biti opisani uslovi života i rada u kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, zasnovani na podacima dobivenim tokom obavljenih najavljenih i nenajavljenih posjeta jedinicama i komandama Oružanih snaga BiH. Na kraju, istaknut je pregled ostalih aktivnosti Ureda vojnog povjerenika realiziranih tokom 2020. godine.

Poseban segment rada vojnog povjerenika u ovom izvještajnom periodu bio je praćenje epidemioloških mjera koje su provođene na lokacijama Oružanih snaga BiH s ciljem zaštite zdravlja profesionalnih vojnih lica u okolnostima pandemije COVID-19.

Od donošenja Odluke Vijeća ministara BiH o proglašenju nastanka stanja prirodne ili druge nesreće na teritoriji Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 18/20) Ministarstvo odbrane BiH i Oružane snage BiH preduzele su sve potrebne epidemiološke mjere kako bi se zaraza među profesionalnim vojnim licima svela na najmanju moguću mjeru. Posebno su svoj doprinos dali medicinski i sanitetski timovi u sklopu komandi i jedinica, a svakako je značajno bilo i otvaranje tri opremljene ambulante u okviru Oružanih snaga BiH.

Tokom obuka kadeta, priprema jedinica za odlazak u mirovne misije, te dočeka jedinica iz misija, provođene su posebne mjere i testiranja s ciljem zaštite života i zdravlja profesionalnih vojnih lica.

Međutim, s obzirom na način organizacije i rada Oružanih snaga BiH, unatoč preduzetim epidemiološkim mjerama, tokom izvještajnog perioda zaražena su 762 lica, dok je, nažalost, od posljedica zaraze koronavirusom preminulo devet pripadnika Oružanih snaga BiH. Od ukupnog broja zaraženih, većina je bila u kontaktu s virusom u porodičnom okruženju, dok je transmisija među pripadnicima Oružanih snaga BiH na lokacijama na kojima su raspoređeni bila minimalna.

POGLAVLJE II.

AKTIVNOSTI UREDA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BOSNE I HERCEGOVINE

Odjeljak A. Postupanje po pritužbama

U kontekstu provođenja parlamentarne kontrole rada i drugih pitanja u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda vezanih za vojna lica i kadete u Oružanim snagama BiH i Ministarstvu odbrane BiH, svako profesionalno vojno lice ili kadet u Oružanim snagama BiH ima pravo neposredno kontaktirati s vojnim povjerenikom, te podnijeti pritužbu. U izvještajnom periodu najveći broj postupaka i istraga otvoren je na osnovu pritužbi profesionalnih vojnih lica (u daljnjem tekstu: PVL). Osim postupanja po pritužbama, vojni povjerenik ovlašten je da postupi po službenoj dužnosti kada u provođenju svojih nadležnosti dobije informacije ili uoči okolnosti koje upućuju na kršenje ljudskih prava i sloboda profesionalnih vojnih lica i kadeta.

Analizom predmeta zaprimljenih u Uredu vojnog povjerenika može se konstatirati da je najveći broj postupaka i istraga u 2020. godini otvoren na osnovu pritužbi profesionalnih vojnih lica. Tako su u Uredu vojnog povjerenika evidentirana ukupno 102 predmeta, **od kojih su 73 postupka vođena po pritužbama, a 29 postupaka po zahtjevima za pružanje pravne pomoći.**

Pregled postupaka vođenih u Uredu vojnog povjerenika tokom 2020. godine dat je u Tabeli broj 1.

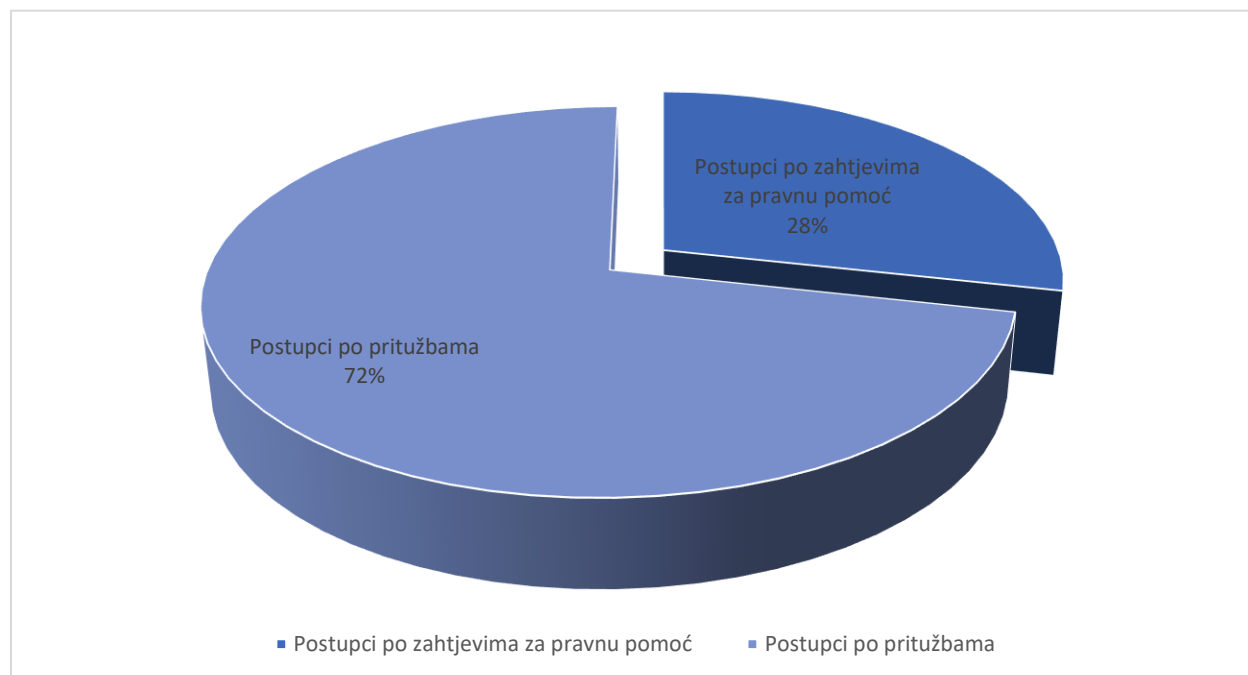

Tabela 1. Pregled postupaka vođenih u Uredu vojnog povjerenika tokom 2020. godine.

U izvještajnom periodu postupci po pritužbama okončani su u 63 predmeta, po zahtjevima za pružanje pravne pomoći okončano je 26 postupaka. Pregled okončanih postupaka po oblastima dajemo u Tabeli broj 2.

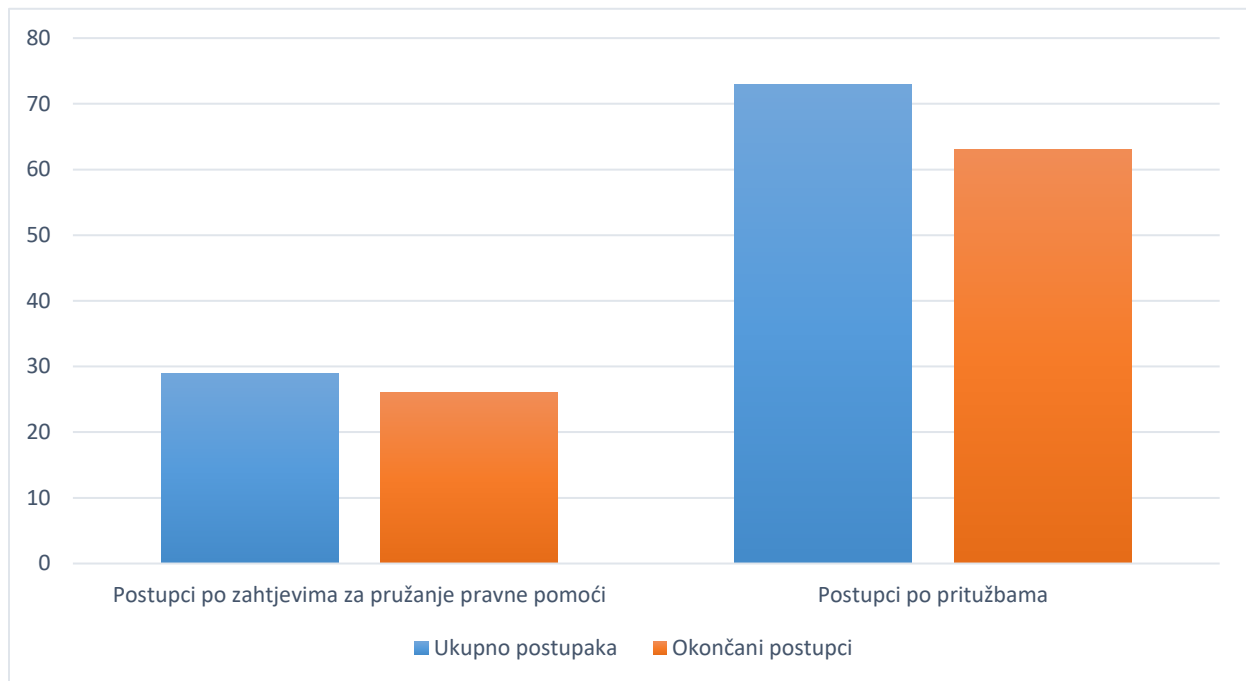

Tabela 2. Pregled okončanih postupaka u 2020. godini

Dakle, od ukupno 102 pokrenuta postupka u Uredu vojnog povjerenika u toku 2020. godine, njih 89 je okončano, dok se u 13 predmeta postupak i dalje vodi, kako je to prikazano u Tabeli broj 3.

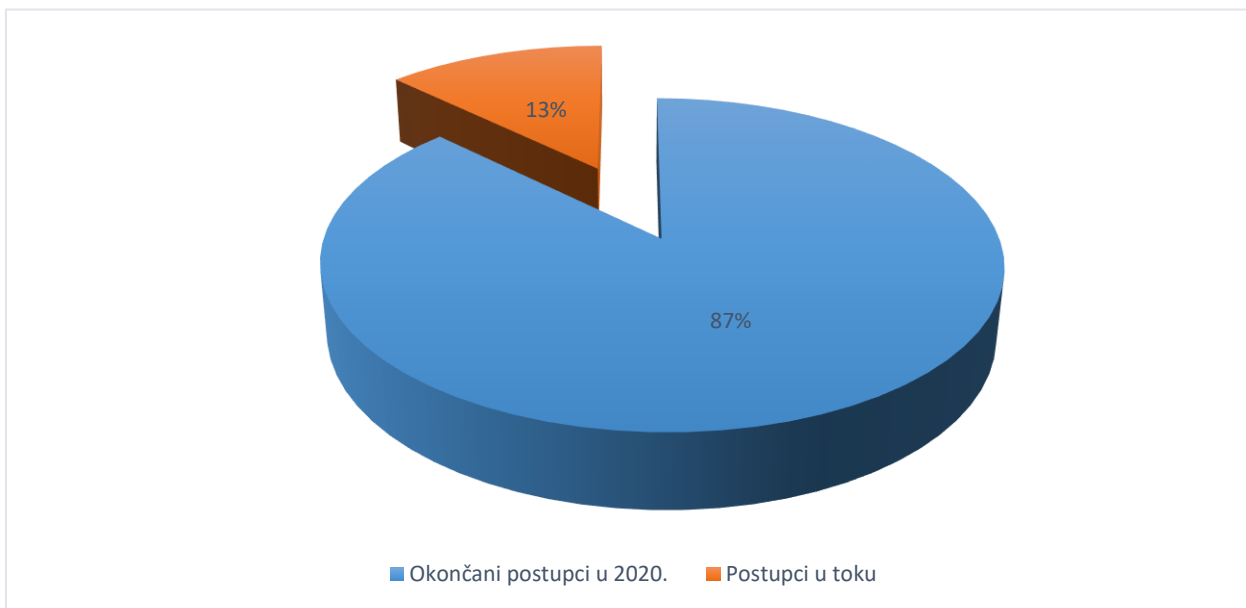

Tabela 3. Ukupan broj vođenih i okončanih postupaka u 2020. godini

Od ukupnog broja predmeta po kojima je vojni povjerenik postupao tokom 2020. godine, 62 predmeta su riješena u korist podnosilaca pritužbi, što je procentualno prikazano u Tabeli broj 4.

Predmeti riješeni u korist podnosilaca pritužbi	
Ukupan broj predmeta riješenih u 2020. godini	89
Predmeti riješeni u korist PVL-a	62 (69,6%)

Tabela 4. Predmeti riješeni u korist podnosilaca pritužbi

Uzimajući u obzir podatke predstavljene u Tabeli broj 4, vojni povjerenik izražava zabrinutost zbog osnovanosti pritužbi profesionalnih vojnih lica.

Tokom 2020. godine najveći broj postupaka u Uredu vojnog povjerenika BiH vođen je u sljedećim oblastima:

- 1. Pritužbe koje se odnose na nepravilnosti u procesu odabira kandidata za odlazak u misije mira;**
- 2. Pritužbe koje se odnose na ostvarivanje prava za obavljanje dužnosti višeg formacijskog mjesta u odnosu na lični čin;**
- 3. Pritužbe koje se odnose na provođenje disciplinskih postupaka u Oružanim snagama BiH;**
- 4. Pojedinačni specifični slučajevi;**

1. Pritužbe koje se odnose na nepravilnosti u procesu odabira kandidata za odlazak u misije mira

Tokom 2020. godine vojni povjerenik zaprimio je više pritužbi profesionalnih vojnih lica zbog navodnih nepravilnosti pri odabiru kandidata za odlazak u operacije podrške miru u IR Afganistan.

U nastavku dajemo pregled oglednih predmeta za ovu oblast.

Vojnom povjereniku obratio se I.F. čija se pritužba odnosi na navodne nepravilnosti pri odabiru kandidata za odlazak u operaciju podrške miru BHCON-RSM-MP-007 u Afganistanu, u Bataljonu vojne policije, Brigada taktičke podrške OSBiH.

O predmetnom slučaju Generalni inspektorat je 5. 10. 2020. vojnom povjereniku dostavio izvještaj broj IGAR 05-03-32-1-195-14/20 u kojem se navodi da je pritužba I.F. osnovana. Također je navedeno da je Preporuka Generalnog inspektorata po osnovanosti pritužbe vojnika I.F. upućena Komisiji za odabir kandidata aktom broj: IGAR 05-03-32-1-195-23/20 od 2.10.2020.

Vojni povjerenik je aktom broj UP1/05/3-37-3-80/20 od 6.10.2020. tražio od Komisije da dostavi informaciju da li je i na koji način postupila u skladu s Preporukom Generalnog inspektorata

Ministarstva odbrane BiH. Ministarstvo odbrane BiH je 6. 11. 2020. vojnom povjereniku dostavilo akt broj 10-50-86-43/20 u kojem se navodi: „Nakon izvršene analize Komisija je aktom broj 10-03-10-1908-1-83/19 od 20. 10. 2020. predložila da se s liste osnovnih kandidata za učešće u BHCON-RSM-MP-007 ukloni V.A., a da se umjesto njega na listu uvrsti I.F. Ministarstvo odbrane BiH prihvatilo je ovaj prijedlog i donijelo naredbu o izmjeni Naredbe o izboru pripadnika OSBiH za upućivanje u operaciju podrške miru „Odlučna podrška“ u IR Afganistan, 7. kontingenta vojne policije OSBiH BHCON-RSM-MP-007 broj 10-03-10-1189-9/20 od 28.10.2020.“

Vojni povjerenik je 10.11.2020. donio Odluku o obustavljanju postupka u navedenom predmetu, jer je utvrđeno da je Ministarstvo odbrane BiH, na zahtjev i zbog djelovanja vojnog povjerenika, otklonilo nepravilnosti navedene u pritužbi.

Vojnom povjereniku obratilo se profesionalno vojno lice D.O. podnoseći pritužbu koja se odnosi na nepropisno postupanje predsjednika potkomisije za OPM RSM-012 T.M. i člana komisije F.J., koji su navedenom vojnom licu navodno prilikom intervjua nakon II. faze obuke dodijelili broj bodova isključivo s ciljem diskvalifikacije iz daljnjeg procesa obuke.

Vojni povjerenik i Generalni inspektorat su provodeći istragu utvrdili postojanje nepravilnosti u ovom i drugim slučajevima pri odabiru kandidata za navedenu operaciju podrške miru, a GIMO BiH izdao je preporuke Zajedničkom štabu OSBiH i Ministarstvu odbrane BiH usmjerene na njihovo otklanjanje.

Vojni povjerenik tražio je od Ministarstva odbrane BiH i Zajedničkog štaba OSBiH dostavljanje informacije o preduzetim aktivnostima i mjerama, po pitanju preporuka Generalnog inspektorata MOBiH navedenih u Izvještaju IGAR 05-03-32-1-145-16/20. Ministarstvo odbrane BiH je vojnom povjereniku 3.7.2020. dostavilo naredbu Zajedničkog štaba broj 16-05-03-8-1807-23/19 upućenu Operativnoj komandi OSBiH u kojoj se, između ostalog, navodi kako se mora osigurati unifikacija Poslovnika o radu potkomisije i s obzirom na to da su utvrđene pojave proizvoljnog ocjenjivanja kandidata na intervjuima, ocjene koje se daju na intervjuu moraju biti u korelaciji sa ocjenama koje je kandidat dobio po drugim elementima za rangiranje, osim u posebnim slučajevima koji moraju biti pismeno obrazloženi u zapisniku o zasjedanju potkomisije. U istom aktu naređeno je da se protiv odgovornih lica za nepravilnosti pri odabiru kandidata za dolazak u misiju provedu disciplinski postupci, a vojni povjerenik će nad njihovim provođenjem provoditi nadzor.

Unatoč slanju dopisa i urgencija u kojima traži očitovanje o provedenim disciplinskim postupcima protiv lica odgovornih za navedene nepravilnosti, vojni povjerenik do pisanja ovog izvještaja nije dobio navedenu informaciju.¹

¹ Vojni povjerenik je od Zajedničkog štaba OSBiH dobio informaciju u kojoj se navodi kako mjere još nisu u mogućnosti preduzeti zbog epidemiološke situacije

2. Ostvarivanje prava za obavljanje dužnosti višeg formacijskog mjesta u odnosu na lični čin

U ovim pritužbama uočena je problematika koja se odnosi na nepostojanje naredbe ministra odbrane ili načelnika Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH o vršiocima dužnosti i to na višim formacijskim mjestima u odnosu na njihova formacijska mjesta na koja su raspoređeni.

Zbog nepoštivanja propisanih procedura koje su uslov za primjenu člana 64. Zakona o službi u Oružanim snagama BiH, podnosioci pritužbi trpe štetu u pogledu ostvarivanja dva ključna prava, i to:

- a) *materijalnih prava u skladu s poslovima formacijskog mjesta koje profesionalno vojno lice obavlja, kao i*
- b) *neračunanja vremena provedenog u činu na mjestu vršioca dužnosti u slučaju kada je postavljen na formacijsko mjesto koje je višeg čina od ličnog, a što je važno za proces napredovanja u profesionalnoj vojnoj službi.*

Provodeći istragu po predmetima iz ove oblasti, vojni povjerenik došao je do sljedećih zaključaka:

- a) Nesporno je utvrđeno da su podnosioci pritužbi "stvarno obavljali dužnosti, poslove i radne zadatke drugog radnog mjesta". Dokazi ovoj tvrdnji su akti Generalnog inspektorata ili matičnih jedinica navedenih lica koji su vojnom povjereniku dostavljeni u svrhu provođenja istrage o navedenim slučajevima, a u kojima se navodi da su navedeni zaista obavljali dužnosti, poslove i radne zadatke formacijskih mjesta čina višeg u odnosu na njihov lični čin. Određivanje vršioca dužnosti umjesto profesionalnog vojnog lica koje je privremeno spriječeno da obavlja dužnost regulirano je čl. 64.² i 138.³ Zakona o službi u Oružanim snagama BiH.
- b) Proceduralna greška koja se ogleda u nepostojanju naredbe o postavljenju na dužnost ne smije biti prepreka licima koja su zaista obavljala određenu dužnost za ostvarivanje prava koja proizlaze iz takvog faktičkog stanja, posebno ako uzmemo u obzir član 17. Zakona o službi u Oružanim snagama BiH prema kojem su profesionalna vojna lica dužna da

² Član 64. (Plaća vršioca dužnosti)

- (1) "Vršiocu dužnosti pripadaju plaća i druga primanja prema formacijskom mjestu na koje je postavljen. Prava iz stava (1) ovog člana imaju i profesionalna vojna lica koja obavljaju dužnost, odnosno zamjenjuju odsutno vojno lice, ako obavljanje dužnosti, odnosno zamjenjivanje traje više od 30 dana neprekidno."

³ Član 138. (Vršilac dužnosti)

- (1) Umjesto PVL koji je privremeno spriječen da vrši dužnost određuje se vršilac dužnosti.
- (2) Vršilac dužnosti može se odrediti i na upražnjeno formacijsko mjesto.
- (3) Vršenje dužnosti može trajati najduže godinu dana od dana stupanja na dužnost.
- (4) Vršilac dužnosti može se odrediti za formacijsko mjesto istog, neposredno višeg čina, odnosno neposredno nižeg čina.
- (5) Ako je to uslov za unapređenje, vrijeme provedeno na dužnosti iz st. (1) i (2) ovog člana računa se kao da je PVL postavljen na dato formacijsko mjesto.
- (6) PVL, koje je određeno u skladu sa st. (1) i (2) ovog člana, zadržava status i sva prava njegovog prethodnog formacijskog mjesta, ako je za njega to povoljnije.
- (7) Određivanje vojnog lica iz stava (1) ovog člana vrši se naredbom ministra odbrane ili načelnika Zajedničkog štaba OS, u skladu sa Zakonom.
- (8) Uslovi koji su potrebni za vršioca dužnosti isti su kao i uslovi koji se traže za postavljenje.

izvršavaju naređenja nadležnih starješina koja su u vezi sa službom, osim naređenja koja imaju obilježja krivičnog djela.

- c) Vojni povjerenik nema informaciju da li je pokrenuto pitanje disciplinske odgovornosti lica odgovornih za proceduralne greške pri postavljenju profesionalnih vojnih lica za vršioce dužnosti.

3. Pritužbe koje se odnose na provođenje disciplinskih postupaka u Oružanim snagama BiH

Tokom 2020. godine vojni povjerenik zaprimio je više pritužbi koje su se odnosile na provođenje disciplinskih postupaka protiv profesionalnih vojnih lica.

U nastavku dajemo pregled oglednog predmeta za ovu oblast.

Vojnom povjereniku je na nadležno postupanje Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH prosljedila predmet profesionalnog vojnog lica S.G. zbog navodnih nepravilnosti pri vođenju disciplinskog postupka. Predmet je u Uredu vojnog povjerenika protokoliran 12. 10. 2020. pod brojem UP1/05/3-37-3-89/20.

Na osnovu člana 4. tačka a) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), te člana 5. Pravilnika o saradnji parlamentarnog vojnog povjerenika BiH s Ministarstvom odbrane BiH, Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 01,02-34-6-1428/09 od 5.1.2010. (u daljnjem tekstu: Pravilnik), vojni povjerenik je od Komande 6. pješadijske brigade tražio da dostave kompletan spis iz disciplinskog postupka provedenog protiv S.G.

Komanda 6. pješadijske brigade OSBiH je 10.11.2020. dostavila kompletan spis iz navedenog disciplinskog postupka. Među dostavljenim dokumentima nalazi se i akt broj 16-14-15-01-34-5-797-14/20 u kojem se navodi kako je navedenom licu izrečena disciplinska mjera na koju nije uložio žalbu, te je ta mjera postala pravosnažna 24. 6. 2020. zato što nije iskoristio pravni lijek.

Vojni povjerenik je, bez upuštanja u meritum stvari, utvrdio da je disciplinski postupak proveden u skladu s odredbama Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku.

4. Pojedinačni specifični slučajevi

Tokom 2020. godine vojni povjerenik zaprimio je i više pritužbi koje se odnose na pojedinačne specifične slučajeve iz sljedećih oblasti: naknada za prijevoz na posao i s posla, naknada za troškove smještaja, mobing, jednokratne novčane naknade i nagrade i premještaj na drugo mjesto rada zbog bolesti člana porodice.

U nastavku dajemo pregled oglednih predmeta za ovu oblast.

Parlamentarni vojni povjerenik BiH zaprimio je molbu lica N.M. U navedenoj molbi navedeno lice je navelo kako se nalazi na formacijskom mjestu u 5. pješadijskoj brigadi u mjestu službe: Kasarna „Josip Karimović – Grabo“ Žepče. Živi sa suprugom i bolesnom majkom na Palama. Majka mu boluje od multiple skleroze, autoimune neurološke neizlječive bolesti zbog koje joj je uvijek potrebna njega trećeg

lica. Pored toga naveo je da on i supruga očekuju dijete, te da bi mu zbog navedenih okolnosti mnogo značila mogućnost da radi u blizini svog porodičnog doma na Palama. Imenovani je vojnom povjereniku dostavio obimnu medicinsku dokumentaciju kojom potkrepljuje svoje navode.

Vojni povjerenik je, koristeći se institutom posredovanja, aktom broj UP1/05/3-37-3-27/20 od 5. 3. 2020, tražio od Zajedničkog štaba OSBiH da razmotri mogućnost prekomande vojnika N.M. u neku od kasarni u blizini Pala ili Sarajeva. Zajednički štab OSBiH je vojnog povjerenika obavijestio da je, zbog navedenih okolnosti u porodičnom životu, molbi lica N.M. udovoljeno, te je premješten na formacijsko mjesto u kasarnu „Miloš Obilić“ na Palama.

Vojni povjerenik je 17. 7. 2020. zaprimio molbu za pravnu pomoć od lica M.H. Vojnom povjereniku obratio se vojnik M.H. koji je u svojoj molbi naveo da je zbog porodične situacije u kojoj se nalazi, preciznije bolesne majke koja boluje od plućne embolije, dva puta upućivao zahtjev za premještaj sa lokacije u kasarni „Adil Bešić“ u Bihaću na neku od lokacija u okolini Sarajeva, što mu je odobrio i komandant bataljona. Međutim, do samog premještaja u to vrijeme još nije došlo.

Vojni povjerenik je, koristeći se institutom posredovanja, razgovarao s načelnikom Zajedničkog štaba OSBiH general-pukovnikom Senadom Mašovićem, koji je naveo kako će imenovanom omogućiti premještaj u Sarajevo čim se za to ukaže prilika. Vojni povjerenik je navedenom licu naložio da uputi ponovni zahtjev, nakon čega je imenovani uputio još jedan zahtjev za premještaj, praćen potrebnom medicinskom dokumentacijom, kojem je Zajednički štab OSBiH udovoljio nakon ponovne intervencije vojnog povjerenika.

Odjeljak B. Pružanje pravne pomoći

Vojni povjerenik je u 2020. godini preduzimao aktivnosti u smjeru istrage određenih pitanja o kojima je dobivao saznanja (pozivi, molbe ili zahtjevi profesionalnih vojnih lica) i učestvovao ili intervenirao prije donošenja odluke, naredbe ili neke druge obavezujuće pravne norme koja bi mogla biti uzrok eventualnih povreda ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH. Tokom 2020. godine u Uredu vojnog povjerenika zabilježeno je 29 slučajeva u kojima je vojni povjerenik pružao pravnu pomoć profesionalnim vojnim licima, provodio istrage te pružao pravnu i stručnu podršku.

U izvještajnom periodu najveći broj slučajeva pravne pomoći, neposredne i posredne, evidentiran je u sljedećim oblastima:

- Ostvarivanje prava iz radnih odnosa
- Pravna pomoć prilikom prijema u Oružane snage ili napredovanju u službi;
- Premještaj/prekomanda profesionalnog vojnog lica;
- Pritužbe koje se odnose na nepravilnosti vezane za napredovanje u službi i Pravilnik o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom u MO i OSBiH;
- Zahtjevi za dostavljanje službene dokumentacije;
- Tumačenje pravnih propisa

Djelovanje u skladu s principima zakonitosti, pravičnosti, transparentnosti, efikasnosti, kao i brzo reagiranje na situacije mogućeg kršenja ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH, doprinijelo

je da institucija uživa veliko povjerenje kod samih podnosilaca pritužbi. Brojni zahtjevi za pružanje pravne pomoći, te pisma zahvalnosti, koja vojnom povjereniku upućuju pripadnici Oružanih snaga BiH, još jedna su potvrda opravdanosti postojanja institucije parlamentarnog vojnog povjerenika BiH. U istom trenutku to daje dodatnu energiju da se nastavi dalje s dobrim rezultatima rada.

Odjeljak C. Najavljene i nenajavljene posjete jedinicama i komandama Oružanih snaga BiH

U skladu s članom 4. tačka f) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09), vojni povjerenik ima ovlaštenje da u bilo kojem trenutku najavljeno ili nenajavljeno posjeti jedinice i komande Oružanih snaga BiH i organizacione jedinice Ministarstva odbrane BiH. Vojni povjerenik nastoji da u diskusiji i razgovoru s profesionalnim vojnim licima kao i obilaskom lokacija i prostora u kojima borave ili ih koriste za potrebe službe procijeni stanje ljudskih prava i sloboda i na osnovu toga utvrdi pravce svog djelovanja.

Tokom 2020. godine vojni povjerenik realizirao je 12 najavljenih i nenajavljenih posjeta kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, a pregled nekih od posjeta, kao i teškoće s kojima se suočavaju PVL navodimo u nastavku.

1. Najavljena posjeta Centru za osnovnu obuku Oružanih snaga BiH u Pazariću

Vojni povjerenik je zajedno s generalnim inspektorom Ministarstva odbrane BiH brigadnim generalom Mirsadom Ahmićem boravio 3. 9. 2020. u najavljenoj posjeti Centru za osnovnu obuku Oružanih snaga BiH u Pazariću.

Vojni povjerenik i brigadni general Ahmić su se ovom prilikom susreli s komandantom pukovnikom Alemom Kaplanom i saradnicima. Cilj predmetne posjete, pored informiranja pripadnika ove jedinice o funkcijama institucije parlamentarnog vojnog povjerenika i sistema inspektora u MO i OSBiH, bio je i sagledavanje stanja u jedinici, mjera koje se provode s ciljem zaštite zdravlja pripadnika jedinice u okolnostima pandemije COVID-19. Također, cilj posjete bio je upoznavanje s redovnim aktivnostima i preduzetim mjerama Centra za osnovnu obuku za prihvata i organiziranje obuke 23. klase kandidata za prijem u OSBiH, kao i s aktivnostima u pogledu uslova života i rada na lokaciji, posebno mjera za zaštitu života zdravlja profesionalnih vojnih lica. Komandant Centra pukovnik Alem Kaplan sa saradnicima tokom sastanka prezentirao je informacije o pripremama za prijem 23. klase kandidata za osnovnu obuku, planiranim načinima organizacije obuke u uslovima pandemije koronavirusa (COVID – 19), smještajnim kapacitetima, izradi skripti i potrebnih uputstava za osnovnu vojničku, podoficirsku i oficirsku obuku.

U toku posjete vojni povjerenik i general Ahmić utvrdili su i postojanje niza poteškoća s kojima se pripadnici jedinice suočavaju, poput zastarjelog sistema grijanja u objektima za smještaj ljudstva, nedostatak beskontaktnih toplomjera, nedostatak sredstava za šišanje kandidata, nedostatak sredstava za sušenje odjeće i kose nakon kupanja, nedostatak odgovarajućih količina sredstava za zaštitu i zaštitnih maski i rukavica, te otežano izvršenje hitnih nabavki što rezultira time da često starješine iz ličnih sredstava osiguravaju novac za održavanje lokacije i materijalno-tehničkih sredstava. Mnoge teškoće s kojima se susreće komandant, njegovi saradnici i drugi PVL-i na ovoj lokaciji sistemske su prirode. Odgovornost i profesionalan odnos prema poslovima i

zadacima, kao i međusobna saradnja komandanta i njegovih pretpostavljenih na najvišem su nivou. Posebno treba istaći da je vidljiv značajan pomak u radu, inicijativama, sposobnosti i spremnosti rukovodnog kadra da povjerene zadatke izvršava u skladu s najvećim standardima, te je neophodan značajniji angažman Ministarstva odbrane BiH u pravcu podrške Centru u realizaciji projekata i planova, a sve s ciljem stvaranja uslova za kvalitetno izvođenje obuka i ostalih aktivnosti u Centru za osnovnu obuku.

2. Najavljena posjeta komandi 4. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH u Čapljini

Vojni povjerenik je zajedno s generalnim inspektorom Ministarstva odbrane BiH brigadnim generalom Mirsadom Ahmićem boravio 30.11.2020. u najavljenoj posjeti 4. pješadijskoj brigadi OSBiH u Čapljini.

Vojnog povjerenika i brigadnog generala Ahmića primio je brigadir Zdravko Rezo, komandant 4. pješadijske brigade OSBiH sa saradnicima. Cilj predmetne posjete, pored informiranja pripadnika ove jedinice o funkcijama institucije parlamentarnog vojnog povjerenika i sistema inspektora u MO i OSBiH, bio je i sagledavanje stanja u jedinici, mjera koje se provode s ciljem zaštite zdravlja pripadnika jedinice u okolnostima pandemije COVID-19, kao i aktivnosti u okviru priprema jedinice za upućivanje pješadijske jedinice u OPM u RSM.

U trenutku predmetne posjete na lokaciji kasarne „Božan Šimović“ u Čapljini u karantinu se nalazilo 37 vojnih lica iz sastava jedinice 4. pbr. za OPM i osam pripadnika jedinice VP. Među profesionalnim vojnim licima koja su izabrana za učešće u operaciji podrške miru u Afganistanu kod njih osam je testiranjem utvrđeno prisustvo virusa COVID-19, te su bili u izolaciji, dok se još šest pripadnika nalazilo u samoizolaciji zbog kontakta sa zaraženim. Sve ovo predstavlja poseban izazov i teškoće u sklopu jedinice u toku priprema za učešće u operaciji podrške miru.

Komandant brigade preduzeo je sve mjere da se organizira život i rad u jedinicama koje su u karantinu poštujući sve naložene mjere zaštite od COVID-a. Posebno treba naglasiti da su komandant brigade i njegovi saradnici preduzeli sve mjere radi realizacije priprema za upućivanje jedinice iz sastava 4.pbr. Predmetno uključuje i činjenicu da je odabir i selekcija kandidata provedena u skladu s procedurama kojima se regulira ova oblast i predstavlja primjer dobre prakse, što su potvrdili i izvještaji i postupci koje je vodio i GIMOBiH po zahtjevima za djelovanje inspektora, a vojni povjerenik je naglasio da nije imao pritužbi vezanih za odabir kandidata za odlazak u misiju, što je za svaku pohvalu.

Poteškoće s kojima se suočavaju pripadnici jedinice a koje su uočili parlamentarni vojni povjerenik i generalni inspektor tokom predmetne posjete ogledaju se u sljedećem:

- Stanje personala: brigada ukupno broji 1232 pripadnika, od toga 147 oficira, 363 podoficira, 718 vojnika i četiri civilna lica. Žena profesionalnih vojnih lica je ukupno 90 pri čemu je najveći broj prisutan u kategoriji vojnika. Popunjenost brigade iznosi oko 80 %, pri čemu je posebno naglašeno da 141 vojnik nedostaje u 1. pješadijskom bataljonu, 37 vojnika u 2. pješadijskom bataljonu, 24 vojnika u 3. pješadijskom bataljonu, 9 vojnika u artiljerijskom bataljonu, 7 vojnika u izviđačkoj četi i dva vojnika u vodu veze. Navedeno otežava izvršavanje redovnih poslova i zadataka, posebno ako se uzme u obzir mogućnost da određeni broj ljudi koristi određena prava iz radnog odnosa (bolovanje, godišnji odmor),

što uzrokuje preopterećenost raspoloživog ljudstva. Očekuje se bolja popuna u narednom periodu iz sastava kandidata za prijem u kategoriji vojnika koji se trenutno nalaze u COO.

- Nedostatak energenata za grijanje u objektima u kojima boravi komanda brigade i jedinice za OPM, što je nadomješteno zagrijavanjem prostorija električnim grijalicama.
- Nedovoljna popuna JTU
- Preopterećenost ljudstva osiguranjem 16 lokacija (pet lokacija stražarska služba i 11 lokacija čuvarska služba)

Nakon posjete vojni povjerenik konstatirao je da je angažman brigade u pravcu zaštite osnovnih ljudskih prava i osnovnih sloboda profesionalnih vojnih lica, posebno s akcentom na uslove njihovog života i rada na lokacijama u okolnostima pandemije zarazne bolesti uzrokovane koronavirusom (COVID-19) na izuzetnom nivou. Aktivnosti svih pripadnika 4. pješadijske brigade na izvršavanju dodijeljenih zadataka, unatoč svim teškoćama, te saradnja s civilnim strukturama su za svaku pohvalu.

POGLAVLJE III.

12. MEĐUNARODNA KONFERENCIJA OMBUDSMENA ZA ORUŽANE SNAGE

Vojni povjerenik je sa saradnicima učestvovao na 12. međunarodnoj konferenciji ombudsmena za oružane snage, koju je putem online platforme organizirao Ženevski centar za upravljanje sigurnosnim sektorom - DCAF.

Konferenciju, koja je održana od 26. do 30. 10. 2020, otvorio je direktor DCAF-a ambasador Thomas Guerber, koji se u svom izlaganju prisjetio uspješno održane prošlogodišnje konferencije u Sarajevu. Izrazio je žaljenje što se učesnici konferencije nisu mogli okupiti u Beču, kako je to bilo planirano, te dodao da je pandemija koronavirusa odgodila brojne slične događaje, ali i nametnula nove teme na 12. međunarodnoj konferenciji ombudsmena za oružane snage.

Tema ovogodišnje konferencije bila je "Uticaj pandemije COVID-19 na institucije ombudsmena za oružane snage". Poseban naglasak stavljen je na stanje u oružanim snagama i na aktivnosti ombudsmena za oružane snage u brojnim segmentima, posebno u onim koji se odnose na zaštitu ljudskih prava.

Učesnici Konferenciji zaključili su da su u vrijeme pandemije oružane snage širom svijeta suočene s novim izazovima koji imaju veliki uticaj na trening, vojne vježbe i angažiranje oružanih snaga, što se, kako je rečeno, posebno odnosi na aktuelne mirovne misije. Naglašena je potreba jačanja uloge ombudsmena za oružane snage, čije djelovanje u vrijeme pandemije može, kako je ocijenjeno, doprinijeti manjem izlaganju pripadnika oružanih snaga, kao i boljoj zaštiti njihovih ljudskih prava. Razmijenjena su iskustva o radu institucija ombudsmena u okolnostima koje nameće pandemija, a sagledani su brojni specifični aspekti demokratskog nadzora nad oružanim snagama.

Predstavnici institucija ombudsmena za oružane snage jedinstveni su u opredjeljenju da blisko saraduju s ciljem pružanja posebne zaštite pripadnicima oružanih snaga u vrijeme pandemije. Tokom Konferencije zauzet je jedinstven stav i o potrebi angažmana pripadnika oružanih snaga u

pomoći civilnom stanovništvu i zdravstvenim radnicima za vrijeme trajanja pandemije, što je istaknuto i u zajedničkoj izjavi učesnika Konferencije.

Učesnici Konferencije odali su posebno priznanje Bosni i Hercegovini i Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH na izuzetnoj organizaciji prošlogodišnje 11. međunarodne konferencije ombudsmena za oružane snage.

POGLAVLJE IV.

OSTALE AKTIVNOSTI KOJE JE VOJNI POVJERENIK REALIZIRAO U 2020. GODINI

S ciljem potpunog informiranja o aktivnostima Ureda tokom 2020. godine, navodimo podatke o sastancima vojnog povjerenika, posjetama kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, te ostale aktivnosti koje su preduzimate s ciljem obavljanja parlamentarne kontrole rada, s jedne strane, a ujedno izvršavanja zakonskih ovlaštenja, s druge strane.

Dakle, osim rada po pritužbama, što je primarni zadatak vojnog povjerenika, tokom 2020. godine realiziran je niz drugih aktivnosti, a čiji pregled dajemo hronološki u nastavku.

Februar 2020.

- 11. 2. 2020. sastanak s programskom menadžericom Ženevskog centra za upravljanje sigurnosnim sektorom gđom Teodorom Fuior
- 13. 2. 2020. prisustvo polaganju svečane zakletve 6. klase oficira Oružanih snaga BiH
- 13. 2. 2020. sastanak sa zamjenikom načelnika Štaba Vrhovne komande savezničkih snaga za Evropu generalom Olivierom Ritimanom

Mart 2020.

- 4. 3.2020. sastanak s komandantom štaba NATO-a u Sarajevu generalom Williamom J. Edwardsom
- 11. 3. 2020. prisustvo 14. godišnjoj konferenciji Generalnog inspektorata MOBiH
- 12. i 13. 3. 2020. prisustvo Preglednoj konferenciji Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost PSBiH

April 2020.

- 2. 4. 2020. radna posjeta Generalnom inspektoratu MOBiH
- 9. 4.2020. radna posjeta Brigadi taktičke podrške OSBiH
- 15. 4. 2020. radna posjeta Zajedničkom štabu OSBiH

Maj 2020.

- 5. 5.2020. radna posjeta Ministarstvu odbrane BiH

- 27. 5. 2020. prisustvo otvaranju vojne ambulante u kasarni „Kozara“, Banja Luka

Juni 2020.

- 9. 6. 2020. prisustvo Analizi rodne ravnopravnosti u OSBiH u organizaciji Ministarstva odbrane BiH i Generalnog inspektorata MOBiH
- 25. 6. 2020. prisustvo svečanosti povodom obilježavanja Dana državnosti Republike Slovenije
- 28. 6. 2020. prisustvo obilježavanju Dana 3. pješadijskog puka OSBiH

Juli 2020.

- 8. 7. 2020. prisustvo otvaranju vojne ambulante u kasarni „Rajlovac“, Sarajevo

August 2020.

- 26. 8. 2020. posjeta Inženjerskom bataljonu, Brigada taktičke podrške OSBiH u Derventi
- 26. 8. 2020. posjeta Deminerskom bataljonu, Brigada taktičke podrške OSBiH u Derventi

Septembar 2020.

- 3. 9. 2020. posjeta Centru za osnovnu obuku OSBiH u Pazariću
- 24. 9. 2020. posjeta Glavnoj logističkoj bazi OSBiH u kasarni „Butile“ u Sarajevu

Oktobar 2020.

- 13. 10. 2020. učešće na okruglom stolu „Sigurnost Balkana“ u Istočnom Sarajevu
- 26 - 30. 10. 2020. učešće na 12. međunarodnoj konferenciji ombudsmena za ljudska prava u oružanim snagama

Novembar 2020.

- 30. 11. 2020. posjeta 4. pješadijskoj brigadi OSBiH u Čapljini

**PARLAMENTARNI
VOJNI POVJERENIK
Boško Šiljegović**